

AI w szkole: co wolno, a czego nie wolno nauczycielom

Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z 13 czerwca 2024 r. (AI Act).

Podstawowa zasada:

AI ma wspierać człowieka, a nie zastępować nauczyciela

- AI Act opiera się na podejściu **zorientowanym na człowieka**: system AI ma być narzędziem dla ludzi, a nie autonomicznym zastępstwem odpowiedzialności pedagogicznej.
- W praktyce nauczyciel powinien zachować kontrolę nad treścią, oceną, decyzją i komunikacją z uczniem lub rodzicem.
- Wynik AI należy traktować jak propozycję do sprawdzenia. **Nie wolno bezrefleksyjnie przyjmować odpowiedzi systemu** jako prawdziwej, sprawiedliwej albo neutralnej.

Co nauczyciel może robić z AI

- Przygotowywać konspekty lekcji, przykłady zadań, karty pracy, quizy, warianty poleceń, pomysły na projekty i materiały do powtórek.
- Upraszczać, streszczać lub różnicować własne materiały, np. tworzyć wersję łatwiejszą, trudniejszą albo bardziej obrazową, pod warunkiem kontrolowania materiału pod względem merytorycznym.

- Wspierać indywidualizację pracy, np. generować dodatkowe ćwiczenia dla grupy uczniów, o ile nauczyciel nie opiera decyzji o uczniu wyłącznie na wyniku systemu.
- **Uczyć uczniów kompetencji AI:** czym jest system AI, jakie niesie ze sobą ograniczenia, zagrożenia, obowiązki przejrzystości, ryzyko błędów, stroniczości i manipulacji.
- Korzystać z AI do celów organizacyjnych, np. redagowania komunikatów, planów lub formularzy, o ile nie są ujawniane dane osobowe uczniów.

Czego nauczyciel nie powinien robić

- Wpisywać danych osobowych uczniów, informacji wrażliwych, ocen opisowych, opinii psychologiczno-pedagogicznych, danych zdrowotnych lub informacji rodzinnych do publicznych lub niesprawdzonych narzędzi AI, jeśli nie ma jasnej podstawy i kontroli nad przetwarzaniem tych danych.
- Podejmować decyzji o ocenie, promocji, karze, dostępie do aktywności, poziomie wymagań albo dalszej ścieżce edukacyjnej wyłącznie na podstawie wyniku AI.
- Używać AI do profilowania uczniów, przewidywania ich zachowań, etykietowania ich jako „ryzykownych”, „słabych”, „zdolnych” lub „problematycznych” bez rzetelnej oceny człowieka i jasnego celu dydaktycznego.
- Używać narzędzi rozpoznawania emocji wobec uczniów w kontekście edukacyjnym. AI Act wskazuje, że systemy wykrywające stan emocjonalny w edukacji są zakazane, z wyjątkiem szczególnych celów medycznych lub bezpieczeństwa.
- Stosować systemów manipulacyjnych, wykorzystujących podatność dzieci, działających podprogowo albo wprowadzających w błąd w sposób mogący wyrządzić poważną szkodę.
- Wprowadzać do narzędzi AI utworów chronionych prawem autorskim, co do których autor lub właściciel praw autorskich nie wyraził zgody na modyfikację za pomocą narzędzi AI.

Obszary wysokiego ryzyka w edukacji

- AI Act uznaje część systemów AI używanych w edukacji i szkoleniu zawodowym za systemy wysokiego ryzyka. Dotyczy to szczególnie systemów decydujących o do-

stępie lub przyjęciu do instytucji lub programów, przydzielaniu uczniów, ocenianiu wyników nauki, ocenie poziomu wykształcenia oraz monitorowaniu i wykrywaniu zabronionego zachowania podczas testów.

- Dla nauczyciela oznacza to **zasadę ostrożności**: im mocniej AI wpływa na ocenę, klasyfikację, selekcję lub sytuację ucznia, tym bardziej wymaga formalnej weryfikacji, nadzoru i decyzji szkoły, a nie samodzielnej decyzji pojedynczego nauczyciela.
- Jeżeli szkoła używa systemu wysokiego ryzyka, to powinien on być używany zgodnie z instrukcją, pod nadzorem osoby kompetentnej, z monitorowaniem działania i dokumentowaniem tam, gdzie wymaga tego AI Act.

Minimalne reguły bezpiecznego korzystania w klasie

Zasada	Jak stosować w praktyce
Cele	Zanim użyjesz AI, określ, po co (inspiracja, materiał pomocniczy, ćwiczenie, redakcja, analiza). Nie używaj AI „na wszelki wypadek”
Dane	Wprowadzaj tylko dane niezbędne. Unikaj danych identyfikujących ucznia, danych wrażliwych i informacji z dokumentacji szkolnej
Nadzór człowieka	Sprawdź wynik AI przed pokazaniem go uczniom lub użyciem w ocenie pracy. Pamiętaj, że to nauczyciel odpowiada za decyzję
Przejrzystość	Gdy AI istotnie uczestniczy w tworzeniu materiału lub decyzji dotyczącej ucznia, informuj o tym w sposób zrozumiały
Równe traktowanie	Sprawdź, czy materiał lub sugestia AI nie utrwalają stereotypów, nie dyskryminują i nie obniżają oczekiwań wobec części uczniów
Dokumentowanie	Przy ważniejszych zastosowaniach zachowaj informację o narzędziu, celu użycia, rodzaju danych, sposobie kontroli wyniku przez nauczyciela

Praktyczna mapa:

✓ Wolno	⚠ Ostrożnie	✗ Nie wolno
• Tworzyć konspekty, ćwiczenia, pytania, przykłady, warianty materiałów; • uczyć krytycznego korzystania z AI; • redagować własne teksty.	• Posiłkować się przy ocenianiu, analizie prac uczniów, indywidualizacji wymagań lub rekomendacjach edukacyjnych – zawsze pod kontrolą nauczyciela, bez automatycznej decyzji.	• Rozpoznawać emocje uczniów w edukacji; • stosować manipulacyjnych systemów wpływu, social scoringu; • oddawać samodzielnego podejmowania decyzji o uczniu bez nadzoru; • wprowadzać zbędnych danych osobowych do narzędzi bez podstaw i kontroli.

Checklista przed użyciem AI przez nauczyciela

Czy mam jasny cel dydaktyczny lub organizacyjny?

Czy nie podaję danych osobowych lub wrażliwych ucznia, których system nie potrzebuje?

Czy wynik AI zostanie sprawdzony przez nauczyciela przed wykorzystaniem?

Czy użycie AI nie wpłynie automatycznie na ocenę, klasyfikację lub sytuację ucznia?

Czy potrafię wyjaśnić uczniowi lub rodzicowi, jaką rolę odegrała AI?

Czy narzędzie jest zgodne z zasadami szkoły i używane zgodnie z instrukcją?

Najkrócej: nauczyciel może korzystać z AI jako narzędzia wspierającego przygotowanie i prowadzenie pracy dydaktycznej, ale **nie powinien oddawać systemowi AI samodzielnego podejmowania decyzji o uczniu**. Szczególnej ostrożności wymagają oceny, klasyfikowanie, monitorowanie zachowania, dane osobowe dzieci oraz narzędzia wpływające na dostęp ucznia do edukacji lub jego dalszą ścieżkę kształcenia.

Podstawa w AI Act

- Motywy 1, 5-8 i 27: AI ma być godna zaufania, zorientowana na człowieka, przejrzysta, niedyskryminacyjna i nadzorowana przez człowieka.
- Motyw 20 i art. 4: rozwijanie kompetencji w zakresie AI u osób korzystających z systemów AI.
- Motywy 28-31, 44 oraz art. 5: zakazane praktyki, w tym manipulacja, wykorzystywanie podatności, social scoring oraz rozpoznawanie emocji w edukacji poza wyjątkami medycznymi lub bezpieczeństwa.
- Motyw 56 oraz załącznik III pkt 3: edukacyjne systemy AI wysokiego ryzyka, zwłaszcza ocenianie, dostęp, przydział, poziom kształcenia oraz monitorowanie zachowania podczas testów.
- Art. 13, 14, 26, 27, 50, 85 i 86: przejrzystość, instrukcje, nadzór człowieka, obowiązki podmiotu stosującego, ocena wpływu na prawa podstawowe, informowanie osób oraz środki ochrony prawnej.

**Zobacz wszystkie
webinaria w ramach**

Akademia Ai
AI w edukacji. Praktyka, nie teoria.

POZNAJ PROGRAM >